

kine, čiške sosede, sem večkrat slišal reči: „grem v „Kastev“ namesto „v Kastav.“ c) Med Dolino in Klancom, na onem Krasu, je neka vas z imenom Kastevec; mislim, da je to Kastelec. d) Veprinaški glagolite so pred 300 leti večkrat pisali: Kastalščina (territorium Castuanum) mesto Kastavščina. Na Kastaldo pri besedi Kastav jaz nisem nikdar pomislil. e) Kostanj ljubi mokrotno rudečo ilovico, al take imate zdaj okoli grada Kastva malo, vse drugač je po Lovransčini; zato je težko misliti, da so bili gori okoli vas kostanjski gojzdi; vaša zemlja je za hrast po svoji naturi.

Pri tej priložnosti povem svojo etimologično misel o imenu Volosko. Naselili so se morda doli pri morji neki Vlah ali neki Vlahi, ter so sosedje rekli po ondašnjem govoru: Volosko (selo). Malorusi še zdaj govorijo Volosko za naše vlaško (glej Miklošić „Lautlehre“), in zato se motijo zeló, ki pišejo Volovsko ali Voloska, ker ljudje govorijo čisto: Volosko sklanja se ga za adjectiv. Al mi porečete: Kade so Malorusi! Na to bim jaz odgovoril: da imamo slovanske ušesa, kakor jih nimamo, bimo v čakavščini za čudo veliko naslušali se severoslovansčine. Častna rodbina Vlah je še pri vas. J. V.

Slovanski popotnik.

* *Leptir. Zabavnik za godinu 1859. Izdao Ljudevit Vukotinić. U Zagrebu.* — Kar je zginila „Iskra“, ki jo je izdajal gosp. Ivan Havliček, ni noben zabavnik več v Zagrebu zagledal belega dneva. Radostni smo sprejeli tedaj „Leptir-a“, ki nam je nedavno došel iz preljubega mesta. Pregledavši pa kazalo novega zabavnika in imena pisateljev njegovih, nas je milo ganil spomin, da večina ravno tistih domoljubov, ki so spustili „Leptira“ (Metulja) na dan, so tudi pripomogli, da je leta 1846 „Iskra“ zalesketala na obnebi jugoslavenskem. To je lepo! To je domoljubje terdne korenine! Kakor smo v „Iskri“ brali spise pervakov zagrebških: Ivana Kukuljević-a Saksinskoga, Ljudevita Vukotinić-a in dr. D. Demetra, tako jih beremo v „Leptiru“; pogrešamo v njem le Mirka Bogovića, Ivana Mažuranića, Ognjoslava Ostrožinskoga in — Stanka Vraza; mesto njih so nastopili: M. Ban, J. Sudičić, H. A-ć in pa Slovenec S. Jenko, — navlaščno ali naključno ravno ono število, kot v „Iskri“! S pesmami so obdarili „Leptira“ gospodje: M. Ban, J. Sudičić, H. A-ć, Ivan Kukuljević, S. Jenko, Lj. Vukotinić in dr. D. Demeter. Lepe so vse; ktere so najlepše, naj sodi vsak bravec po svoje. V prevodih se je gosp. dr. Demeter pravega mojstra skazal zlasti v odlomku iz Göthe-ovega „Fausta“, kterega dobro prestaviti v jezik slavenski more le izversten pesnik. Sostavke v prozi sta prinesla gospoda: Ivan Kukuljević („Dva Slavena, pripoviest iz novijega vremena“ in „grad veliki Kalnik“) in pa Lj. Vukotinić („Unutarnji život“ in „Čupori“, pripoviest iz 15. veka“). Pripovest „Dva Slavena“ — resnična zgodba iz let 1847, 1848 in 1849 — je tako mična, da res ne moreš nehati, preden je nisi vse skozi in skozi prebral; rekli bi, da zvonec nosi med vsemi; pa tudi „Veliki Kalnik“ (Kamnik) je krasno cvetje na polji zgodovinskem. Kako milo se bere tu o stari zgodovini zemlje horvaške: „Mala zemlja a toliko silnih neprijateljah, — malo bogastva, a toliko večnih pleniteljah, — malo slaboga pučanstva, a toliko groznih neprestanih vojskah! Ali naši pradedovi neizgubiše u toj lječnoj opasnosti srca i duha“ itd. — V pismih dveh prijateljev pod naslovom „Unutarnji život“ se gosp. Lj. Vukotinić skazuje izversten poznatelj življenja današnjega časa; z živo besedo kara napake današnje gospôske izreje. „Krinolina prekoredna na tielu, a Cviker na oku! — to je karakteristika za djevojku i mladića“ — pravi med drugim — in nadaljuje: „Što će iz toga biti? Ja samo jednu pomoć, jedan liek vidim proti tomu: to su: prirod-

slovne (naturoslovne) znanosti i viera.“ Lepa je tudi njegova povest pod naslovom „Čupori“. — Verh vsega krasnega zapopadka nas je razveselilo tudi še to, da — v znamenje bratovske sloge — smo našli donesek slovenskega pesnika v „Leptiru“, kterega vredništvo je po vsem tem v tako dobrih rokah, da ne more v boljih biti. Le lič-niših kamnorisov bi trebalo poskerbeti. In tako sklene „Slov. popotnik“ svoj posel s tem, da navaja besede „Leptirove“ h koncu:

Ak želite, da Vam leptir ne odleti,
A Vi žurno hajdte — ga uzeti!

Dobiva se, kakor smo zadnjič oklicali, tudi pri nas (vredništvu) v Ljubljani.

Kratkočasnice.

* Neki študent je potoval domú na šolske praznike. Ker je precej deleč imel do doma, se mu je že zlo prazna mošnjica čisto posušila. Kako si pomagati? Sila kola lomi. Gré tedaj medpotoma k neki udovi, od ktere je bilo krog in krog znano, da je bogata, ter jo prosi darú. Al nič mu ne dá. Študent nevoljen čez to ji reče: „Škoda, gospá, da niste bili Eva.“ „Zakaj to?“ — zarenči žena nad njim. „Za to, ker potem bi ne bil Adam grešil; Vi bi bili gotovo sami celo jabelko pojedli in bi ne bili Adamu ne grižljeja privošili!“

* Neki kmet vès zaraščen po obrazu in s precejšno brado stopi v kancelijo. — „Pa, da Vi, Štrukel, pridete tak k gosposki in se niste pred obrili!“ — ga pokrega gospod v kancelii. — „Ja, gospod, nikar mi ne zamerite, da me tako kosmatega vidite; — pa jez res nisem tega kriv. Ko sem šel od doma, me je padar čisto obril; — ker pa že tako dolgo čakam, da sem na versto prišel, mi je brada v tem tako dolga zrastle.“

Dopisi.

Iz Gradca 27. jan. Danes so spet 111 jetnikov iz južnih dežel le-sem pripeljali in jih v tukajšno jetnišnico zaperli.

Iz Postojne. ** Kar našo čudokrasno jamo tiče, moramo za lansko leto z vsem dovoljni biti. Obiskovalo in občudovalo jo je 2084 tujcev brez njih poslov. Med temi štejem ljudi skoraj iz vseh krajev sveta; zapisnik tujcev namreč imenuje obiskovavce iz vseh avstrijskih in nemških dežel, potem iz Angležkega, iz Avstralije, Belgije, Brazilije, Danije, iz Francozkega, Finskega, Holandskega, Italijanskega, iz Jave, Indije, Kine, Kube, male Azije, Moldave, iz Norveškega, Portugaljskega, Ruskega, iz Švajce, Škocije, Švedskega, iz Sibirijske, Sirije, Somatre, Turčije, Valahije, zedinjenih severno-amerikanskih deržav itd. — Ako prištejemo tem tujcom še 3000 bolj domačih ljudi, ki so obiskali jamo binkoštno praznike, je to pač lepa množica.

Iz Ljubljane. V nedeljo zvečer po osmih so pre-svitla cesarica, spremljaje do Tersta svojo sestro, novoza-ročeno kraljičino naslednico napolitansko, se pripeljali v Ljubljano, kjer so bili slovesno sprejeti; od kolodvora do njih stanovališča so bile vse ulice razsvitljene. Drugo jutro ob osmih so se odpeljali v Terst.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja 30. januarja. — Čeravno tudi še danes nimamo nič gotovega povedati: ali bode vojska ali ne, se je jeziček na politični vagi vendar poslednje dni nekoliko bolj obrnil na stran mirú. Iz Pariza se sliši, da cesar Napoleon, ker vidi, da ljudstvo njegovo nikakor noče vojske, je nekako mirnišega duha in to toliko bolj, ker od Angležev sliši, da bodo zoper njega, ako sproži vojsko; zato so nek vojnih ladij že trikrat več pripravili za boj, kakor jih sicer imajo, in ministerstva predsednik

Lord Derby je rekel: „Pervi se mora pobiti, kdor vojsko začne.“ Kaj več o tem, kar angleška vlada zastran vojske misli, bomo pa kmali slišali, ker v četrtek se bo začel v Londonu državni zbor in v ogovoru kraljičnem se bo že kaj slišalo: kako in kaj. Tudi naš cesar so unidan vodnikom dunajske banke rekli, da se je vse na bolje obernilo in da se je nadjati mirne sprave. Neprenehano pripravljane za vojsko na Sardinskem in Francozkem nas zatega voljo ne sme strašiti, ker mahoma ne morejo jenjati preveč napete strune. V Marselji so na novo napravili 35 magazinov za vojaške potrebe in 1200 múl in mezgov so nakupili, češ, če bi se vojska razširila po goratih krajih. V Londonu so Sardinci kupili 9000 žakljev solitarja za smodnik. Nekteri francozki časniki še kričijo za vojsko. „Siecle“ vendar pravi, da „preden bomo Francozi vojsko začeli, se bomo še prej za mir pogajali, pa to je prvi pogoj, da avstrijska vlada mora iz papeževih dežel!“ Francozi res mislijo, da mora svet plesati kakor oni godejo, — če se le ne bojo zmotili!

— Presvitli cesar so sprejeli 24. p. m. odbor društva za razširjanje sviloreje v zgornji Avstrii, kateri Jim je poklonil plajšček za malega cesariča-naslednika. Ta plajšček je prvi izdelek iz svile, ki jo je to društvo pridelalo iz doma pridlane žide in izdelan je po zgolj domačih obertnikih. Presvitli cesar so hvalili napredovanje mladega društva in mu obljubili svojo podporo.

— Celo število prebivavcov našega cesarstva smo zadnjič povedali; danes povemo, koliko jih šteje vsaka dežela posamno:

	duš		duš
Avstrija pod Anizo	1,697,130	Bukovina . . .	462,242
Avstrija nad Anizo	716,904	Dalmacija . . .	415,632
Salcburško . . .	148,725	Lombardija . . .	2,866,396
Štajarsko . . .	1,070,747	Beneško . . .	2,306,658
Koroško . . .	332,593	Oggersko {	pešto-bud. okr. 1,765,218
Krajnsko . . .	457,328		požunske „ 1,656,659
Primorsko . . .	539,423		sopronske „ 1,818,864
Tirolsko . . .	876,263		kašavske „ 1,349,241
Česko . . .	4,720,313	Oggersko {	veliko-varad. 1,557,010
Marsko . . .	1,878,805		Serbska vojvodina
			in temeški banat 1,532,251
Sleško . . .	447,497		Horvaško in Slav. 865,403
Galicija (zahodna)	1,590,215		Erdeljsko . . . 2,180,121
„ (izhodna)	3,021,901		Vojaška meja . 1,066,272

— Tudi živino so leta 1857 po vseh deželah našega cesarstva šteli in našli v vsem skupaj kónj 3 milij. in 541,647, — goved 14 milij. in 727,623, — ovác 17 milij. in 84,702, — prešičev 8 milijonov in 279,764. — Nekteri časniki primerjajo število to s številom poslednjega popisovanja, katero je bilo leta 1851, in so veseli viditi, da se je število večidel pomnožilo; — al kdor vé, kako negotov je popis od leta 1851, ker je vsak toliko živine povedal kolikor je hotel, in je vsak manj rekel kakor je res imel, bo lahko spoznal, da vse primerjevanje s poprejšnimi leti je zgolj pomota.

— Iz sodniških protokolov se je zvedilo, da so lani vse sodnije našega cesarstva doveršile blizo 500,000 kazenskih preiskav.

— Dohodki južne c. kr. državne železnice so znesli poslednje tri mesce leta 1858 3 milij. in 112,572 fl.

Iz serbske Vojvodine. Velika temešvarska fabrika stearinskih sveč je do tal pogorela. Zavarovana je bila pri prvi ogerski zavarovalnici. Škoda preseže 100,000 goldinarjev.

Iz Srbije. Iz Beligrada 27. januarja. Danes pričakujejo kneza Mihaela na serbski meji; knez Miloš je odrinil iz Negotina. Vladika Peter se je odpovedal škofijstvu in se v samostan podal. Tudi Vučić je odstopil;

bivšemu ministru Garašaninu je skupščina poslala zahvalno pismo, Živanoviću, bivšemu podministru pravice, bivšemu ministru notranjih oprav, Knezeviću, kasacij-nemu svetovavcu in majorju Cah-u (vsem rojenim Avstri-jancom) je pa velela, da morajo deželo zapustiti; še druge premembe v deželnih službah se pričakujejo. Tudi več pa-ragrafov v postavi, ki zadeva skupščino, je skupščina prenamenila in med drugim izgovorila, da ni treba, da bi knezi serbski osebno hodili v Carigrad poterjenja prosit; kneza Mihaela je naravnost za naslednika Miloše-vega oklicala. Iz vsega se vidi, da skupščina vprihodnje hoče biti samostojna in da tudi Miloš ne bo več tako po svoje ravnati mogel kakor nekdanj.

Iz ruskega Poljskega. 18. t. m. so po šegi pravoslovne cerkve obhajali v Varšavi kot na dan sv. treh kraljev navadno žegnovanje vode pod milim nebom na reki Visli. Ta slovesnost je pri pravoslavnikih (starovercih) tako imenitna, da so zavoljo nje že mnogokrat bogati Greki in Serbi celó v Petrograd se peljali, udeležiti se duhovnih in vojaških slovesnost na ledu reke Neve. Sedaj se pa ta svečanost tudi v Varšavi obhaja, čeravno to mesto razun vojakov komaj 1600 starovercov šteje.

Iz Rusije. V Petrogradu ne verjame nihče, da bo vojska, kdor je v politiki količkaj zveden; ruski časniki zagovarjajo mir. Da je pa tudi ruska vlada teh misel, se dá iz tega posneti, da na avstrijskih mejah že več let ni bilo tako malo vojakov kot zdaj, in da je za prihodnjo spomlad zlasti višjim generalom začasno odpušenje iz službe (urlavb) dovoljeno.

Iz Černe gore. 13. dan p. m. so po gerški pratiki obhajali novo leto. Po stari navadi je ta dan na Cetinji, glavnem mestu, ljudska skupščina; letos se je zbralo 2000 Černogorcov; pomenkovali so se o znižanju davkov in kmali bi se bili s knezom sperli kakor v Belem gradu. Knez jih je tolažil in obljubil, da bo vse v resen prevdarek vzel, in tako se je zbor mirno končal. — Iz Petrograda pridšega vladika Nikanora ni dal knez z nobeno posebno slovesnostjo sprejeti, zato, da ljudstvo vidi, da vladika ni več glavni černogorski, ampak le cerkveni predstojnik in knezu podložen kakor vsak drug. — Tomo Marković Petrović, brat rajnega vladika, Petra I. je 7. dan p. m. na Cetinji 104 let star, umrl.

Iz Italije. Poroča princa Napoleona s hčerjo sardinskega kralja, Klotildo, je bila 30. t. m. v Turinu, in 31. sta se novoporočena čez Genovo, Marsilijo v Pariz odpeljala. Iz Marsilije je poslala francoska vlada tri večje barke v Genovo, — časniki pravijo, zato da bi princa Napoleona in njegovo nevesto spremile. Od drugod je pa slišati, da so to vojne barke. Časniki odkrivajo skrivnost, da princesnja ni kaj rada princa Napoleona vzela in da se mu je udala le iz domoljuba, ker se oče njeni popolnoma zanaša, da iz te zakonske zveze bode izvirala politična zveza med Sardinci in Francozi.

— Turinski časnik „Opinione“ je pred nekimi dnevi govoril o italijanski omiki in nemški sirovosti, in je poslednjo s tem dokazati mislil, da je Nemcom oponašal, da si belijo juho z lojenimi svečami! „Allg. Zeitg.“ povrača to zabavljico s silovito nesnago in nemarnostjo ne le po cestah in ulicah laških, ampak dostikrat še celo v poslopih bogatincev — in pa z italijanskim beraštvom. — Žalostno je, ako se narodi tako napadajo.

— Po najnovejših novicah zvemo, da je napolitanski kralj okreval. — Jetniki, ktere je kralj s tem pomilostil, da grejo v Ameriko, so že na poti tje. Med njimi sta tudi dva poprejšna ministra; bridko je bilo slovojevanje. Iz vseh krajev Napolitanskega so jih navozili 86 na ladijo „Stromboli“, ki jih pelje v Novi Jork, kjer dobí vsakteri njih 50 cekinov za — popotnico.